

KALAUZ

A SIKETNÉMÁK OKTATÁSA ÉS NEVELÉSE TERÉN.
HAVI FOLYÓIRAT.

A nagyméltóságu vallás és közoktatásügyi m. kir. Miniszterium
43078/1890. szám magas rendelete értelmében e lapot a hazai összes
tanító- és tanítónőképző intézetek ingyen kapják.

ELŐFIZETÉSI ÁRA:	Felelős szerkesztő és kiadó:	HIRDETÉSEK ÁRA:
Egész évre . . . . 2 frt 50 kr.	Scherer István	Soronkint . . . . . 15 kr
Egyes szám ára: . . 25 kr.	Budapest, I. Pálya-utca 3.	Bélyegilleték 30 kr.

TARTALOM: Olvasóinkhoz. — Néhány szó az intézetek berendezéséről. — A „Siket-
némákat gyámolító egyesület” közgyűlése. — Hazai intézeteink és iskoláink. —
Külföldi szemle. — Vegyesek.

Olvasóinkhoz.

Mai számunkkal a VIII. évfolyamot zártuk le. Ipar-
kodtunk ez idő alatt lelkiismeretesen szolgálni annak az
ügynek, a melynek előmozdítását célul tűztük ki; s a
mit gyenge erőnkkel tehettünk, megtettük.

Vajjon volt-e eredménye fáradozásainknak? Ezt olva-
sóink ítéletére bizzuk. Kötelességünk teljesítésének a tuda-
tában nyugodtan várjuk az ítéletet.

Az aránylag rövid idő, a mely lapunk fennállása óta
elfolyt, sok tapasztalattal gazdagított bennünket s sok
eseményt jegyezhetünk fel, a mely utódainknak okulására
szolgálhat.

Hiszsziük azt, hogy még hosszú évek során át hú-
tükrei lehetünk hazai siketnéma oktatás-ügyünknek, hiszsziük,
hogy munkatársaink a jövőben is kitartással munkálnak
velünk közre védenczeink sorsának javításában.

Ebben a hitben zárjuk le a jelen évfolyamot: s ebben
a hitben készülünk a további munkára. A jövő évfolyam-
ban is ugyanazon elvek fogják irányítani működésünket,

változás csak lapunk megjelenési idejében lesz, a mennyiben — a multak tapasztalataira támaszkodva — a nagy szünidőben mi is pihenőt fogunk tartani s csak a szorgalmi időben, a tanév 10 hónapjában adunk, mindig a hó végén egy-egy számot.

Olvasóink és munkatársaink további támogatását remélve, hazafias tisztelettel vagyunk

Budapest, 1895. június hó 15-én.

A „Kalauz” szerkesztősége.

Néhány szó az intézetek berendezéséről.

Felesleges munkát végeznék, ha azt akarnám elősorolni, hogy a mi intézeteink berendezése minő. Ez e lapok tisztelt olvasói előtt már rég ideje tudva van. Nem is azt akarom én most kimutatni, hogy hány intézetünk van bennlakással, hány künnlakással szervezve, vagy hogy e kettő közül melyik a célszerűbb, hisz e tekintetben a nézetek ma úgy állanak, hogy mindegyik jó, ha jól van szervezve, hanem olyan irányban kívánám a kartársak figyelmét felhívni, a mely nincs annyira kimerítve s a mely fontosságánál fogva megérdemli, hogy felette tárgyaljunk s eszmecserét folytassunk.

De nem kerülhetem el még sem, hogy nagy általánosságban néhány jellemző vonást fel ne említek. Nálunk minden intézet úgy van berendezve, hogy befogadja a siketnémákat nemük-, tehetségük-, vallásuk- s részben korukra való tekintet nélkül.

Sem elegendő tanerő és személyzet, sem elég anyagi eszközök nem állnak rendelkezésre, hogy bármely irányban is megosztást lehetne létesíteni. Így azután ugyanegy osztályban, ugyanegy intézetben együtt van a 7 éves gyermek a 10 évessel, a fiú a leánynyal, a jó tehetségű

a gyengével s egyik a másikának szolgál hátrányára részint tanulás, részint a nevelés tekintetében.

Kisebb intézetekben kisebb a veszély minden tekintetben, nagyobb intézetben azonban igen előtérbe lépnek a hátrányok s alig észrevehetőleg domborodnak ki az előnyök. Ott a hol csak 15—20 gyermek neveléséről és tanításáról van szó, még az egyéni sajátságok is figyelembe vehetők, 80—100 növendéknél azonban csak a közös fegyelem tarthatja féken az esetleges kinövéseket.

Ezek olyan általános bajok, a melyekkel ezuttal nem kívánok behatóan foglalkozni. A mire különösen fel akarom hívni a kartársak és hatóság figyelmét, az a két nem együttes nevelésének és tanításának hátrányos volta.

A korkülönbség, a tehetségek különfélesége nem szül olyan hátrányokat sohasem, mint az, ha fiúk és leányok együttesen neveltetnek s egy cél elérésére törekszik a tanításuk.

Nézzük csak közelebbről ezt a két említett célt a nevelés és tanítás célját és eszközeit.

Az intézetek egyike sem tesz különbséget nevelés tekintetében fiúk és leányok között. Egyszerűen csak annak a kijelentésére szorítkozik mindegyik, hogy a nevelés célja erkölcsös és vallásos, továbbá keresetképes egyénekké képezni őket.

Ha az élethivatását nézzük a férfinak és a nőnek, akkor azt látjuk, hogy a fentebb említett cél nagyon is általános és tág, annyira, hogy abba mindent bele lehet illeszteni.

Az általános célja a nevelésnek valóban az, hogy minden növendék, legyen az fiú, vagy leány, munkás és vallás-erkölcsös egyénné képeztessék, de már ennek a tág meghatározásnak megfelelő eszközök között is különbséget kell tennünk.

A fiút az élet a küzdőterre, a nyilvános életre, hogy úgy mondjam az utcára utalja, a leányt ellenkezőleg a házba kényszeríti.

Amannak meg kell szereznie a küzdés eszközeit, emennek a háziasság erényeit; amazt bátorrá és edzetté kell tenni a viszontagságokkal szemben, emezt tüdővé és

megnyugovóvá. Hasonló eszközökkel ezeket az elűtő czélokot elérni nem lehet, már pedig közös intézet az egyöntetűség kedvéért sem választhatja szét az eszközöket s még kevésbé akkor, midőn a nevelésbe ugyanazon férfúnak, a ki a fiúk nevelését is irányítja, beleszólási s rendelkezési joga van.

A fiúk és leányok együttlétének hátrányairól és előnyeiről nem szólok. A családban, a hol minden gyermek szem előtt van, s a hol a szülők maguk felügyelői gyermekeiknek, az előnyök határozottan nagyobbak, mint a hátrányok. Az olyan intézetek azonban, hol 30—40 leány és 60—70 fiú közös udvarban tartózkodik s a hol 1 tanítónő és egy tanító ügyel fel rájuk, inkább a hátrányok lépnek előtérbe.

A leányok nevelése több gyengédséget és szelidséget igényel, mint a mennyi a férfi tanítók legnagyobb részének sajátja s részemről a nevelés teendőit a leányoknál kizárólag nőtanítókra tartom bizandónak.

A gyakorlatban úgy is úgy van, mondhatná valaki, hiszen tanórákon kívül mindig nő felügyelete alatt vannak minden intézetben. Helyes, ez igaz. Az intézetek többé kevésbé már úgy is arra az álláspontra helyezkednek, hogy a leányokat külön kell nevelni a fiúktól, de kérdelem, hogy akkor miért ne nyúlhatnának olyan eszközökhöz, mely a különválasztást teljessé tenné? Miért ne állithatnának fel intézetet külön a leányok számára?

Rámutattam röviden a különválasztás czélszerűségére a nevelés szempontjából, lássuk most, hogy valjon a tanítás szempontjából nem volna-e szintén helyesebb a különválasztás.

Ugyanazokra az ismeretekre van-e szüksége a nőnek is, mint a férfinak? kérdezhetjük első sorban. Az én nézetem szerint nem, de az intézetek tantervei szerint igen. Ezekben ugyanis azt látjuk, hogy fiúk, leányok ugyanazon oktatási anyagot dolgozzák fel, épp úgy megtanulják az alkotmánytant, mint a fiúk s épp oly kevés háztartásban nyerne oktatást, mint a fiúk. A közös népiskola sem tesz különbséget a fiúk és leányok tanítása között s mert az intézetek is ugyanazt a czélt követik,

természetes, hogy a tanítási anyag tekintetében sem tesznek különbséget.

Nem szabad azonban elfelednünk, hogy míg a népiskola általános alapot rak le, mely fiúk s leányok számára azonos, addig az intézetek nem ugyanezt teszik. Ott 6—12 éves leányok és fiúkról van szó, a kiket a szülők tovább képeztethetnek a polgári, a felső iskolákban, míg nálunk alapvető és befejező oktatásnak is kell lenni részint, mert növendékeink érettebb korban is (7—15 vagy 10—18 éves) még látogatják az intézetet, részint, mert továbbképzővel egyáltalán nem rendelkezünk.

Az alapvető tanítás anyaga azonos lehet nálunk is mind a két nemre nézve. Az I—IV. osztály ugyanazt végezheti, de már az V—VIII. osztályban, mely az életben szükséges ismereteket sajátíttatja el a növendékekkel, nem lehet ugyan azt az anyagot végeztetni a leánynyal, mint a fiúval. Így van ez az elemi iskola folytatásául szolgáló polgári fiú- és leány iskolánál is és így volna helyesen a mi intézeteinkben is.

Sokkal több időt kellenék fordítani a leányok háztartási ismereteinek gyarapítására, mint arra, hogy kik voltak a világtörténelem nevezetesebb férfiai; fontosabb ismeret a leánynak a tyúkok ültetése, mint a kormányforma s a biráskodás.

Az intézeteknek nem lehet az a céljuk, hogy szakműveltséget nyújtsanak sem a fiúk, sem a leányok részére, de viszont az sem lehet feladatuk, hogy ne a legszükségesebb s legfontosabb ismeretekkel lássák el minden nembeli növendékeiket.

Nemcsak a nevelés, hanem a tanítás szempontjából is kívánatos tehát, hogy fiúk és leányok külön intézetben neveltessenek és taníttassanak s a tanítás anyagának megválasztásánál külön, külön kell figyelembe venni mind a két nemet.

A fiúk és leányok külön intézetben való tanítása tudtommal eddig Franciaország és Amerikában van részben keresztül víve, a mit igazán csodálni lehet. A halló gyermekek számára szánt intézetek, árvaházak stb. mind külön külön állíttatnak fel a fiúk s leányok számára, az

emberbaráti intézetek nehezebb nevelési s tanítási feladatok mellett ezt nem teszik.

Valjon miért? A költségek tekintetében a külön intézetek olcsóbbak, mint a vegyesek. A tankötelesek száma pedig azt mutatja, hogy nem egy, de 20 intézet sem volna elég külön a leányok, külön a fiúk számára. Miért vannak a gyermekek mégis egy házban, bár külön szárnyában az épületnek? Miféle szempontok követelik meg ezt? Kényelmi, költségkiméleési, nevelési, tanítási, vagy egyéb rejtett szempontok?

A „Siketnémákat gyámolító egyesület” közgyűlése.

A „Siketnémákat gyámolító egyesület” május hó 7-én tartotta meg első évi közgyűlését a tagok élénk részvétele mellett. A gyűlésen Gróf Batthyány Gézáné és Rakovszky István elnököltek. A gyűlés megnyitása után elnök indítványára az egyesület védnökéhez Vaszary Kolos bibornok hercegprímáshoz üdvözlő és hódoló irat küldése határoztatott el. Ezután Scherer István titkár olvasta fel az egyesület 1894. évi működéséről szóló jelentést, melyet a közgyűlés tudomásul vett. A számvizsgálók jelentésének felolvasása után pénztáros dr. Szabó József részére a felmentvény megadatott. Megállapítottatott továbbá az 1895. évi költségvetés, mely 3432 frt 57 kr. bevétellel szemben ugyanannyi kiadást tüntet fel, a mely összegből azonban 2080 frt tőkésítendő lesz. Végül kiegészítettett a tisztviselői kar, az igazgató-bizottság és választmány a következőkép: női alelnökökül egyhangulag megválasztattak: Hollán Ernőné és Hampelné-Pulszky Pollixena;

jegyzőül: Adler Simon;

az igazgató-bizottságba: Bélavári Burchardt Konrádné, Gróf Csáky Albinné, Hegedüs Sándorné, özv. Herich Károlyné, Müller Mórné, Szentmáriay Dezsőné, Gróf Batthyány Géza, Gyertyánffy István, Grünberger Lipót, Pivár Ignác, Szmrecsányi Miklós;

a választmányba: dr. Bato Henrikné, Dunkl Norbertné, dr. Frenkel Sándorné, dr. Fülöp Károlyné, Bischitz Dávidné, dr. Feleki Béláné, Grünhut Miksáné, Gyulay Kálmánné, dr.

Klasz Pálné, Kray Mária bárónő, Gróf Károlyi Tiborné, Károlyi-Zichy grófnő, Magyary Gézané, dr. Radó Antalné, Radnay Bella, dr. Szabó Sándorné, Gróf Szapáry Gyuláné, Gróf Széchényi Ferenczné, Szitányi Ödönné, Szeth Czeczilia, Tomasek Emma, dr. Török Gyuláné;

számvizsgálókul az 1895. évre: Grum Ferencz, Reiner Zsigmond, Vesztrőczy István.

A közgyűlés végül köszönetét fejezte ki a székes főváros tanácsának a terem átengedéseért a közgyűlés céljaira;

A székes-fővárosi sajtónak az eddig tanúsított önzetlen támogatásért;

Gróf Batthyány Gézané elnöknek az egyesület irányában tanúsított fáradozás, nemesszivűség és gondosságért.

—r.

Hazai intézeteink és iskoláink.

Dr. Szmracsányi Miklós miniszteri osztálytanácsos úr f. évi június hó elején (5-én) látogatásával tisztelte meg a váci országos siketnéma intézetet. Kiséretében volt *Roboz József*, az emberbaráti intézetek szervezésével megbízott miniszteri biztos is. Az intézet igazgatója: *Pivár Ignác* a tantestület élén fogadta és kalauzolta az osztálytanácsos urat, ki az ügy iránti meleg érdeklődésének már is nem egy messzeható intézkedésben adta világos jelét, biztos zálogát. A megkezdett munka sikerét bizton reméljük és remélve várjuk, mert érezzük, hogy jóni fog, mert jóni kell egy jobb korszaknak, mely a mult időnek tétlenségét lesz hivatva helyre hozni.

Gyakornoki kinevezés. A vallás és közoktatásügyi nagym. Minisztérium *Mlinkó István* és *Jankovics Ernő* okl. népiskolai tanítókat a váci országos siketnéma-intézethez ideiglenes minőségű gyakornokokká kinevezte. Üdvözljük a kinevezetteket.

Évzáró vizsgálatok.

A váci siketnéma-intézet, melyben ez évben 14 osztályra osztva 169 növendék nyert oktatást, június hó 24-én tartotta meg évzáró vizsgálatait. A magas minisztérium részéről *Roboz József* miniszteri biztos úr volt kiküldve, a közönség részéről pedig a szülők nagy számán kívül a város számos érdeklődő polgára is megjelent. A miniszteri biztos végig hallgatván valamennyi osztályt, elismerőleg nyilatkozott a tanítók működéséről s tekintetbe véve, hogy sok osztályban a tanulók létszáma a 12-öt, tehát a siket-néma iskolákban a maximumot is fölülmulja, sőt egyik osztályban a növendékek nagy számánál fogva éppen két

tanerőre lett volna szükség: az eredményt is általában jónak mondotta. Hallottuk azonban azon kijelentését, hogy a taneredmény koczkaztatása- és a tanítók méltánytalan megterhelhetése nélkül ez állapot tovább meg nem állhat, úgy hogy azon már a legközelebbi jövőben változtatás fog esni.

A budapesti intézet záróvizsgálója június hó 25-én tartatott meg. A magas miniszteriumot Roboz József miniszteri biztos képviselte.

Az izr. orsz. intézetében ez évben is csak házi vizsgák tartattak. Az intézet igazgatója, igen helyesen, feleslegesnek tartja azt az igen sok esetben csak porhintésnek nevezhető diszvizsgát s az intézet felügyelő-bizottsága nézetét elfogadta s így már 3 év óta nem tartanak diszvizsgát. A tanév különben június 25-én fejeztetett be.

A kolozsvári intézet vizsgálója június 20-án tartatott meg.

A fővárosi siketnémák érdekében. Közoktatásügyünk állapotáról a képviselőházhoz terjesztett miniszteri jelentés ismertetése alkalmával megírtuk, hogy a testi és lelki fogyatkozásokban szenvedők ügyében nálunk vajmi kevés történik és hogy ebben a dologban majdnem ott állunk, hol e század elején állottunk; így tehát sok a teendő, hogy az elmulasztottakat helyrepótoljuk. Wlassics kultuszminiszter most e szerencsétlenek érdekében megkezdte az akciót, amennyiben leiratot intézett a fővárosban a siketnémák oktatásának szervezése tárgyában.

A fővárosban ugyanis mostanában a miniszteri leirat szerint 92 tanköteles siketnéma gyermek van, akiknek oktatásáról eddig olyformán történt gondoskodás, hogy a főváros 27 gyermeket a váci intézetben helyezett el, 15 a budai paedagogiummal kapcsolatos siketnémák tanfolyamát látogatja, ellenben 50 gyermekről semmikép sem történik gondoskodás. (Mellékesen megjegyezzük, hogy ez adatok hiányosak, hisz az izr. siketnémák országos intézetében is körülbelül husz budapesti illetőségű siketnéma gyermek nyer az intézet költségén kiképeztetést.)

A főváros és állam által oktatásban részesített fővárosi 42 siketnéma évi neveltetésének költsége 14.757 forintba kerül, mely összegből a fővárosra 6400 forint jut. Miután a miniszter arra a meggyőződésre jutott, hogy a fővárosi siketnémáknak, ily módon való elhelyezése felette költséges, másrészt ez az ország szegényebb vidékein élő siketnémák rovására történik, a miniszter leiratában arra hívja fel a fővárosi tanácsot, hogy létesítsen a főváros kebelében élő siketnémák számára iskolát. A négy osztályra tervezett iskola, mely bérházban volna elhelyezendő, évenként 8400 forintba kerülne és így a főváros részéről csak 2000 forintnyi újabb pénzáldozatot követelne, mely összeg azonban bőven megtérül az által, hogy a miniszter a főváros által a váci intézetnél létesített összes alapítványokat visszaadná.

A főváros valószínűleg teljesíteni fogja a miniszter kérését és ez a siketnémák érdekében kívánatos is lenne. Szükségesnek tartjuk azonban megjegyezni, hogy a fővárosnak erre a célra többet kell majd áldoznia, mint azt a miniszter ur leiratában gondolja, hiszen négy osztályu siketnéma iskola abszolote elképzelhetetlen, legalább hat osztálynak kellene annak lennie, hiszen a szakkörök még ezt is keveselik és például a váci intézetben a növendékek részére nyolcz éves tanfolyam van. A nagyobb áldozat azonban nem hisszük, hogy vissza riaszsza a fővárost attól, hogy a siketnémák ügyén segítsen.

(Magyar Hirlap.)

Külföldi szemle.

Azt írja W. Reuschert statisztikai évkönyvének kiegészítéseül, hogy Ausztriában *tankötelezettség* van. Ezen okból már a közel jövőben több tartományi intézet fog felállíttatni. Így O Felsege császári uralkodásának 50 éves jubileuma alkalmával (1898-ban) Salzburgban országos intézetnek felállítása van tervbe véve.

Pályadíjat nyert tankönyv. A német közoktatási minister Debus, Kruse, Fink és Warnecke, schleswigi siketnéma-tanítóknak, az általuk irt s a III. német siketnéma-tanítói kongressuson pályázatra benyújtott „Realienbuch für Taubstummenanstalten“ című könyvükért, az államdíjat (300 márkát) adományozta. (Bl. f. T.)

Bonet könyve német fordításban. Werner stadei siketnéma-tanító lefordította Bonet „Redduccion de las letras y arte para ensenar a ablar los mudos“ című művét, még pedig az eredeti munka után. A munka a fordító tulajdona s 10 márkáért kapható. Bonet művének eddig angol, franczia és német fordítása van. (Bl. f. T.)

Svájcezi statistika. Az „Organ“ Lambeletnek: „Zeitschrift für schweizerische Statistik“ című füzetéből a következő adatokat közli. — Az 1890. évi általános népszámlálás alkalmával Svájcban 6544 siketnéma találtatott. Minthogy az ország lakossága akkor 2,669.147 egyénből állt, átlag 24 siketnéma jutott 10,000 lakosra. Ezen arány azonban nagyon változó volt az egyes kantonokban. Voltak kantonok, a melyekben az arány-szám megkétszerezedett s így természetes, hogy némelyekben jóval kisebb volt. Legszerecsésebb viszonyok Basel kantonban voltak, hol 54127 lakosra 29 siketnéma, vagyis 10,000 lakosra 5.36 siketnéma jutott. Legnagyobb volt az arány-szám Wallis kantonban, hol 96887 lakosra 477, vagyis 10,000 egyénre 49.23

siketnéma jutott. Ezen kantonban tehát 203·10 lakosra jut egy siketnéma. A közel jövőben a svájci siketnéma-tanítók sürgetésére összeírják az összes svájci, tanköteles korban levő siketnémákat. Jelenleg 16 intézetben 490 növendék nyer oktatást (Organ.)

Németországi statistika. Németországnak jelenleg 97 siketnéma-intézete van. Ezek közül 52 externatus, 35 internatus és 10 vegyes. Ezen 97 intézetben 6550 növendék (3639 fiú és 2911 leány) nyer oktatást. Az osztályok száma 647. Végül megemlítjük, hogy ezen intézeteknél 609 siketnéma-tanító és 71 tanítónő működik. (Organ.)

Zádor András.

Franciaországban 1894-ben 70 intézet volt közel 4000 növendékkel, a kiket körülbelül 400 tanító oktatott. Egy-egy tanítóra tehát 10 növendék jutott. Ujabbán állami iskolák felállításán fáradoznak, hogy a szerencsétlenek mindegyike tanításban részesülhessen. Az összes siketnémák száma meghaladja a 30.000-et. (R. J.)

A párisi siketnéma-intézetben már régibb idő óta van egy muzeum, melyben minden a siketnémákra vonatkozó emléktárgy elhelyezhető. A muzeum ujabbán is tetemes ajándék tárgyakkal szaporodott s már olyan nagy, hogy külön kezelőre kellett bízni. Legújabbán Spanyolországból kapták meg Ponce Péter arczképét. (R. J.)

Menház siketnémák számára. A franciaországi siketnémákat gyámolító egyesület új helyiséget nyitott Párisban a Fürstenberg-utca 3. sz. alatt, a hol a munkát keresők munkát, a megszorultak segítséget s a betegek ápolást nyernek. Az érdem az egyesület főtitkáráé, dr Ladreit de Lacharriére-é, ki a párisi intézet főorvosa. (R. J.)

Vegyesek.

Tanképesítő vizsgálat. Az évenként tartatni szokott tanképesítő vizsgálatra az idén harman jelentkeztek, kik közül azonban egyik elállván szándékából, csak ketten maradtak: *Németh László* váci és *Hertilla Szilárd* temesvári gyakornokok, kik a június hó 14-én és 15-én megejtett képesítő vizsgálat alkalmával a *Roboz József* ministeri biztós elnöklése alatt egybeült szakvizsgáló-bizottság döntése alapján képesített siketnéma tanítóknak nyilvánítottak.

A II. orsz. és egyetemes tanügyi kongresszus rendező-bizottsági elnöke és titkára felhívást intézett Magyarország tanítói és tanári egyesületeihez, testületeihez és a tanítás és

nevelés ügye iránt érdeklődő többi honpolgárokhoz, az iránt, hogy a mennyiben egyes tételek tárgyalását akár valamelyik szakosztályi, akár az összes-ülésem kívánatosnak tartják, szíveskedjenek az illető tételt az előadó nevének, állásának és lakóhelyének pontos megjelölésével az alulírott elnökséghez (főtitkári hivatal: Budapest, József-körut 85.) f. é. szeptember hó végeig bejelenteni. Megjegyzik, hogy az így beküldött tételeket a rendező-bizottság a kongresszus szervezetében megállapított szakosztályok szerint csoportosítja és a mennyiben a rendelkezésre álló idő engedi, tárgyalásukat a kongresszusra kitüzi, amiről az elnöki-bizottság részéről felkérendő előadók még december hó folyamán azzal a felkéréssel fognak értesítettetni, hogy előadásuknak rövid kivonatát és esetleges határozati javaslatokat 1896. évi február hó végeig okvetetlenül bejelentsek, hogy a tárgyalás sorrendjét az elnökség pontosan megállapíthassa. A kongresszus 2 frt tagsági díját Mauritz Rezső főreáliskolai igazgatóhoz (Budapest, VI. ker. főreáliskola, Lovag-utca 18.) kell beküldeni. A II. Országos és Egyetemes Tanügyi Kongresszus rendező bizottsága nevében: dr. Heinrich Gusztáv, elnök. Nagy László, főtitkár.

Intézeteink drágasága. A hazai intézetek drágaságát illetőleg érdekes a következő kimutatás, mely az intézetek azon kiadásait tünteti fel, a mennyibe a fenntartóknak kerültek, leszámítva a lakás bérköltségeit s a szülők vagy egyesek által fizetett összegeket. A váci intézetben 169 növendék tanult. Évi kiadása az intézetnek 44,400 frt. Egy növendék került 262.72 frtba. (A bejáró növendék száma 75 volt, a kiknek költségei a szülőket terhelték.)

Az izr. orsz. intézetében Budapesten, a hol csupán bennlakó növendékek voltak 22.000 frtra rugott 85 gyermek nevelés-tanítása, egy-egy gyermekre jutott 258.82 frt.

A kolozsvári intézetben (1894) 15.000 frttal neveltek 60 növendéket (ruházat nélkül). Egyre-egyre jutott 233.33 frt.

A budapesti intézetben (a lakbér összeg leszámításával) 4587 frttal 16 (köztük 6 bennlakó) gyermek nyert oktatást; került egy-egy 285 frt 55 krba.

Temesvárt (tisztán externatus) 5736 frt 66 krba került 30 növendék (1894-ben); 191 frt 22 kr. jutott tehát egyre-egyre.

Aradon 6 bejáró növendék került 1000 frtba, egy-egy tehát 166.66 krba.

Ha a szülők által fizetett összegeket is tekintetbe vesszük, akkor kitetszik, hogy átlag minden intézet 350—400 frttal képez egy-egy gyermeket.

Bizony a siketnémák tanítása igen költséges.

A siketnéma szerelme. Pécsen *Schönwald* Imre ékszerüzletében volt alkalmazva egy *Neu Jenő* nevű fiatal ember. Sze-

gedi jómódu kereskedő fia volt s igen ügyes ötvös és órás. Nagy kedvvel dolgozott mindaddig, míg megismerkedett és beleszeretett egy szép fiatal leányba. Ettől kezdve buskomorrá lett, mert a leány nem viszonzta szerelmét. Tegnap reggel aztán három revolvergolyóval agyonlőtte magát. Az asztalán a következő sorokat írta egy papír foszlányra:

„Minek állok némán a világon? Haláloamat tudassák Szegeden lakó atyámmal Neu Józseffel.“ (Pesti Hirlap.)

(Villám által megnémitva.) A Lippa közelében fekvő *Kizidia* falu fölött 27-én óriási zivatar vonult el; jégverés is volt. *Krajncsán* Persza odavaló napszámos asszony künn a határban dolgozott és mikor villámlani, mennydörögni kezdett, ő is, mint sok más elővigyázatlan, egy fa alá menekült. Azon pillanatban, mikor a fa alá ért, sújtotta azt a villám és a földig kettéhasította; az alatta volt asszonyt pedig messzire ellökte onnan. Miután a vihar csendesült, egy óra múltán jött a többi napszámos és föltalálva az élettelen asszonyt, sikerült belé lelket önteni, de a szerencsétlennek a villám elvette a beszélő képességét (Pesti Hirlap.)

A siketnéma. E napokban hatalmas erős testalkatu ember jelent meg Soroksár községben s egyenesen a jegyzőhöz állítva be, jelekkel kérte a koldulásra szóló engedélyének láttatmozását. A jegyző előtt, a ki élesen szemügyre vette az embert, gyanusnak tűnt föl ennek a magatartása s az elébe tett okiratokat nagy figyelemmel kezdte vizsgálni. Ez az óvatosság nem is ok nélkül történt, mert azonnal észrevette, hogy a „siketnéma“ legfőbb okirata hamisítva van, a mennyiben a bácsbodrog-megyei alispán nevével és pecsétjével ellátott s könyöradományok gyűjtésére szolgáló engedély nem egyéb, mint meglehetősen rosszul sikerült utánzat. A községi jegyző azonnal letartóztatta a gyanus csavargót s átadta a kisbíráknak. Hanem a siketnéma még akkor éjjel megszökött s azóta nyomát sem találják. (Pesti Hirlap.)

Siketnéma egy álmom következtében. Belgrádból jelentik e hó 9-ikéről: Steana Juliana jagodinai fényképész atyjával összeveszve, elhagyta a közös lakást és külön bérelt magának egy szobát. Éjjel egyszerre kirohant a házból és sikoltozni kezdett, úgy hogy az egész háznépet fölverte. Ijedtségének okát azonban nem tudta elmondani, mert álmában siketnémává lett. Másnap reggel a vizsgáló-bíró előtt jelentette, hogy az éjjel szobájában egyszerre nagy világosság támadt s a szoba közepén ott látta anyját, a ki már régebben meghalt. Ez annyira megrémítette, hogy sikoltozva futott ki a szobából s attól a pillanattól kezdve hallását és beszélő képességét elvesztette. (Pesti Hirlap.)